

Ο Ευαγγελικός Λόγος ως Στοιχείο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης

Νταγιάκης Αθανάσιος, Εκπαιδευτικός Α/θμιας Εκπ/σης, Μεταπτυχιακός Φοιτητής

Εισαγωγικά

Η γλώσσα είναι μέσο επικοινωνίας και συνεπώς φορέας νοήματος. Η επικοινωνία όμως είναι κοινή μετοχή σε κάτι. Αυτό το κοινό της κοινωνίας είναι το κοινοποιούμενο νόημα. Το νόημα όμως, του οποίου φορέας είναι η γλώσσα, δεν είναι τελικά παρά το αποτέλεσμα της νοητικότητας του κόσμου, της ανοικτής φανέρωσης του και κατά συνέπεια της δυνατότητας του κόσμου να γνωσθεί. Το νόημα για να μπορέσει να γνωσθεί και να κοινοποιηθεί πρέπει να βρίσκεται εγγενώς στο νοούμενο πράγμα. Το νόημα που η γλώσσα φανερώνει και κοινοποιεί είναι ο λόγος του πράγματος. Κατ' αυτόν τον τρόπο η γλώσσα είναι λόγος γιατί φανερώνει το λόγο των όντων. Ο λόγος των πραγμάτων, τον οποίο η γλώσσα συλλαμβάνει και εκφράζει βρίσκεται σε αιτιατή σχέση με τη γλώσσα ως μέσον επικοινωνίας. Η γλώσσα ως μέσο επικοινωνίας και ως κοινωνία στο ίδιο καθρεφτίζει την πραγματικότητα όπως τη συλλαμβάνει μια ομάδα ανθρώπων με κοινό γλωσσικό όργανο. Η σχέση του λόγου των όντων προς την εκάστοτε γλώσσα είναι η σχέση του κόσμου προς μια γλωσσική ομότροπη κοινότητα ανθρώπων. Με άλλα λόγια, η γλώσσα είναι ο τρόπος με τον οποίο αποκαλύπτεται ο κόσμος σε μια κοινωνία. Ο λόγος των όντων και η γλώσσα βρίσκονται σε σχέση περιεχομένου και μορφής. Η πλέον κατάλληλη μορφή για την ελληνική σύλληψη της ζωής και του κόσμου είναι η ελληνική γλώσσα. Η μορφή όμως είναι το εξωτερικό περίβλημα. Η χρήση της ελληνικής γλώσσας δεν σημαίνει υποχρεωτικά την αποδοχή του ελληνικού τρόπου σκέψης και πράξης. Εκείνο που χαρακτηρίζει τον ελληνισμό ως φαινόμενο του πνεύματος είναι η γλώσσα η ελληνική ως ελληνικός λόγος. Ο λόγος αυτός υιοθέτησε και επέκτεινε τη χριστιανική θρησκεία και μας αποκαλύπτεται ως ευαγγελικός. Τα χαρακτηριστικά τόσο του ελληνικού όσο και του ευαγγελικού λόγου εντοπίζονται στον τρόπο θέασης του κόσμου και των αξιών του. Συν-ακόλουθο αυτών είναι ένας τρόπος πράξης και ζωής που βασίζεται στην αναγνώριση αυτών των αξιών.

Η αποκάλυψη της αξίας της πράξης δημιουργεί μια ηθική και η διανοητική διάρθρωση της αξίας του κόσμου δημιουργεί μια συνειδητή κοσμοθεωρία. Ηθική είναι η άγραφη κωδικοποίηση των όσων οφείλει να πράττει ο άνθρωπος μιας δεδομένης κοινωνίας και των όσων πρέπει να αποφεύγει. Ηθική άρα είναι ο λόγος περί του πρακτέου. Κοσμο-θεωρία από την άλλη μεριά είναι ο λόγος που εκφράζει την οργάνωση του κόσμου και την παραγωγή της φύσης, όπου φύση και κόσμος αποκαλύπτονται σε μια δεδομένη κοινωνία.

Μεγάλη ανατροπή στις ηθικές αξιώσεις του αρχαίου κόσμου προκλήθηκε από τη χριστιανική επιταγή της αγάπης. Ενώ ο ελληνισμός πρέσβευε την ηθική της αριστείας που είναι ηθική άκρας ανταγωνιστικότητας και μαχών, ο χριστιανισμός προβάλλει την ηθική της αγάπης που βρίσκεται στους αντίποδες του φυσικού νόμου του ανταγωνισμού. Το χριστιανικό ηθικό κήρυγμα τονίζει την αξία της συμπόρευσης με τον πλησίον, της βοήθειας προς αυτόν και την απόλυτη, όσο είναι δυνατόν, ταύτιση μαζί του. Ο κορμός της ευαγγελικής ηθικής βρίσκεται στον νόμο της αγάπης που επιτάσσει όχι μόνο συμπόνια και γνήσια αλληλεγγύη μεταξύ των συνανθρώπων, αλλά και βιωματική ανάληψη των παθών των άλλων. Αυτή η ευαγγελική ηθική πρέπει να καταστεί κυρίαρχη στην εποχή μας.

Στην παρούσα εργασία θα προσπαθήσουμε μέσα από αναφορές σε κείμενα της Καινής Διαθήκης να αναδείξουμε πόσο αναγκαίο είναι ο ενήλικας και το παιδί των πο-λυπολιτισμικών κοινωνιών να εμβαθύνουν στον ευαγγελικό λόγο, στο λόγο της αγάπης, όχι ως λόγο κατήχησης, αλλά ως λόγο και σκέψη που θα τους βοηθήσουν να διαμορφώ-σουν θετικές στάσεις, αντιλήψεις, συμπεριφορές απέναντι στον «άλλον» και στο διαφορε-τικό.

Σύγχρονη Κοινωνία-Ευαγγελικός λόγος- Διαπολιτισμική Αγωγή

Η μετανάστευση είναι μια διαδικασία που συνδέεται με την ίδια την εξέλιξη του ανθρώπινου γένους. Στο σύγχρονο κόσμο, την εποχή της παγκοσμιοποίησης παρατηρείται ένταση του μεταναστευτικού φαινομένου. Οι μετακινήσεις πληθυσμών από χώρα σε χώρα που γίνονται για διάφορους λόγους και με ποικίλους τρόπους έχουν συμβάλει στη διαμόρφωση ενός νέου τύπου κοινωνιών με κύριο

χαρακτηριστικό την πολιτιστική, θρη-σκευτική και γλωσσική ετερότητα (Politics 1986).

Στις σύγχρονες κοινωνίες συναντιόνται πρόσωπα, κουλτούρες, εθνότητες, γλώσσες, σύμβολα, στερεότυπα, τα οποία γίνονται συνήθως αντιληπτά ως φορείς εθνικών ή τοπικών συγκρούσεων. Φανερές ή λανθάνουσες προκαταλήψεις, ιδεοληψίες, τάσεις διάκρισης αλ-λά, και γιατί όχι, και διάθεση εκμετάλλευσης από τους γηγενείς κατοίκους, είναι τα στοι-χεία εκείνα που δημιουργούν προβλήματα στους νέους « συγκατοίκους» κάθε χώρας.

Από τον Όμηρο ως σήμερα οι θεσμοί των κοινωνιών βρίσκονται σε σχέση αλληλε-ξάρτησης οι λειτουργίες και πρακτικές του ενός επηρεάζουν τις λειτουργίες και πρακτικές των άλλων. Προπάντων όμως ο θεσμός της οικονομίας ήταν κι είναι εκείνος που επηρεάζει όλους τους άλλους και μεταβάλλει τις κοινωνίες και καθίσταται η ίδια υπηρέτης ή δυ-νάστης του ανθρώπου. Συχνά σήμερα παρατηρούμε η οικονομία να καταβροχθίζει τις δημιουργικές δυνάμεις του ανθρώπου και να αποδυναμώνει τις θεμελιακές αρχές της συμ-βίωσης κι επιβίωσης όπως είναι η δικαιοσύνη, η αμοιβαιότητα, η αλληλεγγύη μεταξύ από-μων και λαών, ο σεβασμός του ανθρώπινου προσώπου.

Τα πολιτιστικά ιδεώδη της ελληνικής παράδοσης έπαιξαν κι παίζουν σημαντικό ρόλο στην ευρύτερη αγωγή κι παιδεία του ανθρώπου, εξαιτίας της σημασίας, του εύρους και του βάθους που αυτήν έδωσε στις ανθρώπινες αξίες (Χουρδάκης, Α 1995. 13). Η εκπαίδευση είναι αναπόσπαστο μέρος της κουλτούρας, αφού μέσω της κοινωνικοποιητικής της λειτουργίας μπαίνει μέσα στις εκπολιτιστικές διαδικασίες κάθε λαού. Μέσω της αγωγής μεταβιβάζονται στη νεότερη γενιά πολιτιστικά στοιχεία. Τα παιδιά μαθαίνουν από νωρίς να ζουν στην πολιτισμένη κοινωνία, να απολαμβάνουν τα αγαθά του πολιτισμού, να τα αξιοποιούν και να κάνουν καλή χρήση των επιτευγμάτων της επιστήμης και τεχνικής. Η εκπαίδευση ταυτίζεται με τον «εκπολιτισμό» και την «πολιτιστική μόρφωση» του ατόμου. (Πετρουλάκης, Ν 1984, 107)

Το σημερινό σχολείο πρέπει να φροντίζει για τη συνάντηση με τον «άλλον» ως πρόσωπο, σκέψη, κρίση, συμπεριφορά. Διαπολιτισμική αγωγή σημαίνει εναντίωση σε κά-θε είδους διάκριση, σε κάθε είδους ιεράρχηση, άμβλυνση του εθνοκεντρισμού, πολι-τισμικό εμπλουτισμό των παιδιών (Νταγιάκης, Α 2004). Βάση για τη διαπολιτισμική μάθηση μπορούν να αποτελέσουν οικογενειακές και κοινωνικές δομές, πολιτικές ιδέες, θε-σμοί, συστήματα, ιδεολογίες, θρησκείες, φιλοσοφία, γλώσσα και παράδοση.

Στοιχείο της ελληνικής παράδοσης και ζωής είναι κι η ορθόδοξη χριστιανική πίστη. Επιδίωξη της Ελληνικής Πολιτείας και της Ορθόδοξης Εκκλησίας είναι να καταστούν ενήλικες και τα παιδιά μέτοχοι των ευαγγελικών μηνυμάτων. Ο ευαγγελικός λόγος είναι εκείνος που προβάλλει την αγάπη, αφού ο Χριστός είναι αγάπη για κάθε άνθρωπο ανεξάρ-τητα φύλου, φυλής, καταγωγής, ιδεολογίας, θέσης.

Ο Ευαγγελικός Λόγος της Αγάπης

Ένα νέο μήνυμα έφερε, και φέρνει η γέννηση του Χριστού, μήνυμα ταπεινο-φροσύνης, απλοϊκότητας, δικαιοσύνης, ισότητας, ελευθερίας μα προπάντων αγάπης. Ενώ είναι Θεός γεννιέται ως άνθρωπος στο ταπεινό σπήλαιο της Βηθλεέμ και δέχεται να ζεσταθεί από το χνώτο των ζώων και να Τον προσκυνήσουν απλοί τσοπάνηδες. Μια νέα πραγματικότητα διαμόρφωσε και διαμορφώνει η γέννηση του θείου βρέφους. Καταργεί τις ανισότητες εξαιτίας της διαφοράς του φύλου, της καταγωγής της μόρφωσης, του πλούτου. Αρνείται τις αξιολογικές κλίμακες ανωτερότητας και κατωτερότητας και μας ονομάζει αδέρφια Του. Δέχεται την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας του καθενός και σέβεται την ελευθερία μας. Η πρόσκληση που απευθύνει στον καθένα μας είναι πρόσκλη-ση ελευθερίας. Μας καλεί με το «όστις θέλει...». Αποδέχεται με λόγο κι έργο τη διαφορε-τικότητα του καθενός μας. Διαλαλεί ότι ένα είμαστε όλοι κι ο συνδετικός κρίκος είναι η α-γάπη. Το σύνθημα «αγαπάτε αλλήλους» φτάνει ως τα πέρατα της οικουμένης.

Ο λόγος του Θεού κατά τον Ιωάννη το Θεολόγο είναι λόγος κι έργο αγάπης αφού «ο θεός αγάπη εστί» και αυτός που μένει στην αγάπη « εν τω Θεώ μένει », ενώ «ο μη αγαπών ουκ έγνω το Θεό », διότι « μένει εν τω θανάτω ». Η αγάπη όμως « ου ζητεί τα εαυτής, ου ασχημονεί, ου παροξύνεται, ου λογίζεται το κακόν, ου χαίρει επί τη αδικία, συγχαίρει δε τη αλήθεια. πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ελπίζει, πάντα υπομένει, η αγάπη ουδέποτε εκπίπτει...». Και πάλι ο απόστολο Παύλος μας πληροφορεί ότι ο άνθρω-πος της αγάπης είναι ανεκτικός, μεγαλόψυχος, με πλατιά

καρδιά κι γίνεται ευεργετικός κι ωφέλιμος. Μήπως ο ίδιος ο Σωτήρας μας ως θεμελιωτής της χριστιανικής πίστης και ζωής δε συγχώρησε ακόμα και τους σταυρωτές Του και δε μας προτρέπει στην Κυριακή προσ-ευχή, στο γνωστό μας «Πάτερ ημών» να συγχωρούμε κι εκείνους « που μας είναι χρεώ-στες λόγω αδικημάτων, που μας έκαμαν...».

Η καθημερινή μας συμπεριφορά αποδεικνύει ότι δεν αγγίζουν την ψυχή μας, την καρδιά μας τα λόγια του ποιητή Παλαμά; «Ντρέπομαι για τη ζέστα και την ανθρωπιά μας...», μας δείχνουν ότι δε σκεφτόμαστε το φτωχό, το γέρο, το παιδί, τον άρρωστο, τον ορφανό, τον ξένο και γενικά τον «Άλλον» εμπερίστατο αδερφό μας. Ο σύγχρονος άνθρωπος τίποτα άλλο δεν έχει ανάγκη όσο την αγάπη. Η αγάπη είναι ασύγκριτα ανώτερη απ' όλες τις γνώσεις του κόσμου, απ' όλες τις εξουσίες όπως υπογραμμίζει ο απόστολος των εθνών, Παύλος, στον ύμνο της Αγάπης. Η αληθινή αγάπη μεταμορφώνει τον άνθρωπο και τον κάνει θεάνθρωπο· καταργεί τα σύνορα, τα φύλα, τις φυλές, το χρόνο, το χώρο, τους υπολογισμούς, τις ιδιοτέλειες και κάθε τι που χωρίζει και διασπά. Η αληθινή αγάπη θυσιάζεται και για τους μεγαλύτερους εχθρούς της, όπως κάνει η αγάπη του Χριστού. Καμιά δύναμη δεν είναι δυνατότερη από την αληθινή αγάπη. Μας το φωνάζει διαρκώς μέσα από το Ευαγγέλιο ο Χριστός: «Αγαπήσεις τον πλησίον σου ως σεαυτόν. Ο σύγχρονος άνθρωπος δε θέλει να αναζητήσει το αληθινό συμφέρον του μέσα από τη συμβίωση του με τους άλλους. Δεν τους δέχεται ως πρόσωπα ή ακόμα και ως αδερφούς του, δεν υπερβαίνει την ατομικότητα του. Ξεχνά ότι η κοινωνικότητα είναι γνώρισμα της ανθρώπινης φύσης, λησμονά ότι έχει σημείο αναφοράς έξω από τον εαυτό του και θέλει να εκμεταλλευτεί το συνάνθρωπο του με μοναδικό γνώμονα το συμφέρον του, χωρίς να σκέφτεται και να υπολογίζει τίποτα έξω από τον εαυτό του και ζει μόνος, χωρίς φίλους. Κανένας δεν μπορεί να ζήσει στον κόσμο χωρίς φίλους, οι δύσκολες αλλά κι οι χαρούμενες ώρες θέλουν συμπαραστάτες. Ο αληθινός φίλος είναι θησαυρός, «εύρες φίλον πιστόν εύρες θησαυρόν», μας λέει η Αγία Γραφή. Ο καλός, ο ανιδιοτελής φίλος είναι οδηγός, είναι υπερασπιστής, είναι εμπνευστής. Δεν επιδιώκει πρωτεία, προσφέρει πρωτεία. Δεν επιδιώκει συμφέροντα, φροντίζει για τα συμφέροντα του φίλου του. Προτιμά ν' ανέχεται παρά να τον ανέχονται. Θυσιάζεται συνέχεια. Κοινή η χαρά, κοινή η λύπη, κοινός ο πλούτος, κοινή η φτώχεια, όλα για αυτόν είναι κοινά. Αυτή είναι η αληθινή φιλία και το σπίτι της είναι η αγάπη. Αληθινή φιλία είχαν ο Φίλιππος κι ο Ναθαναήλ, ο Χριστός με το Λάζαρο. Φίλους Του μας αποκαλεί και ο Χριστός: « Υμείς φίλοι μου εστέ», λέγει.

Ο σημερινός άνθρωπος δε θέλει την αλήθεια και την αληθινή αγάπη, ζει συμβα-τικά, διχαστικά, ζει ξένος και από τον ίδιο τον εαυτό του. Δεν κάνει σχεδόν τίποτα για να μη νιώθει ξένος και για να μη δημιουργεί ξένους. Αντίθετα κλείνεται στον εαυτό του κι απομονώνεται απ' όλους κι απ' όλα, γι' αυτό του φταίνει όλοι κι όλα. Έτσι ζει ξένος από τη γη που τον τρέφει, από τον καθαρό αέρα που τον ζωογονεί, από τις καταγάλανες θάλασσες από τις χαρές και λύπες του γείτονα. Ο Χριστός δε μας θέλει ξένους αλλά « ίνα ώσι έν », ένα με τη φύση, ένα με τον εαυτό μας, ένα μεταξύ μας. Να πάψουμε να είμαστε ξένοι, άγνωστοι, αποκρουστικοί, κρύοι, απλησίαστοι. Ευτυχώς που σήμερα υπάρχει ελπίδα εξόδου από τις δεσμεύσεις της ατομικότητας. Αληθινή ευτυχία υπάρχει εκεί που υπάρχει δικαιοσύνη και αγάπη. Ο ίδιος ο Χριστός μας έδωσε και την απαραίτητη βάση της δικαιοσύνης. Μας είπε να κάνουμε ό,τι θέλουμε να μας κάνουν οι άλλοι. Πέρα όμως από τη δικαιοσύνη υπάρχει η αγάπη χωρίς όρους, ακόμα και για τους εχθρούς. Ο Χριστός δε συμφώνησε με όλους τους ανθρώπους, θυσιάστηκε όμως για όλους. Η δικαιοσύνη μας κάνει ανθρώπους αλλά η αγάπη θεανθρώπους. Αυτό μαρτυρεί και η παραβολή του καλού Σαμαρείτη.

Η παραβολή του « Καλού Σαμαρείτη »

Στο κατά Λουκά Ευαγγέλιο κεφ ι , 30-35 διαβάζουμε :

30 « Άνθρωπος τις κατέβαινεν από Ιερουσαλήμ εις Ιεριχώ, και λησταίς περιέπεσεν · οι και εκδύσαντες αυτόν και πληγάς επιθέντες απήλθον αφέντες ημιθανή τυγχάνοντα.

31 κατά συγκυρίαν δε ιερεύς τις κατέβαινεν εν τη οδώ εκείνη και ιδών αυτόν αντιπαρήλθεν 32 ομοίως δε και Λευίτης γενόμενος κατά τον τόπον, ελθών και ιδών αντιπαρήλθε.

33 Σαμαρείτης δε τις οδεύων ήλθε κατ' αυτόν και ιδών αυτόν εσπλαγχνίσθη.

34 και προσελθών κατέδησε τα τραύματα αυτού επιχέων έλαιον και οίνου, επιβιβάσας δε αυτόν επί το ίδιον κτήνος ήγαγον αυτόν εις πανδοχείον και επιμελήθη αυτού.

35 και επί την αύριον εξελθών, εκβαλών δύο δηνάρια έδωκε τω πανδοχεί και είπεν αυτώ επιμελήθητι αυτου και ό,τι αν προσδαπανήσης, εγώ εν τω επανέρχεσθαι με αποδώσω σοι.»

Ας παρακολουθήσουμε και την απόδοση του παραπάνω κειμένου στην νεοελ-ληνική γλώσσα.

Κάποιος άνθρωπος κατέβαινε από τα Ιεροσόλυμα στην Ιεριχώ και έπεσε σε ενέδρα ληστών, οι οποίοι αφού του πήραν τα χρήματα, τον γύμνωσαν, επιπλέον τον τραυμάτισαν παρά πολύ σοβαρά.

Εντελώς συμπτωματικά εκείνη την ώρα κατέβαινε κάποιος ιερέας και μολονότι τον είδε, πέρασε από το απέναντι μέρος του δρόμου χωρίς να τον πλησιάσει και να του παράσχει οποιαδήποτε βοήθεια .

Όμοια ενήργησε και κάποιος Λευίτης ο οποίος φτάνοντας στο μέρος εκείνο, αφού πλησίασε και είδε τον πληγωμένο πέρασε και αυτός από το απέναντι μέρος του δρόμου.

Ένας Σαμαρείτης όμως που διάβαινε από το μέρος εκείνο βλέποντας τον τραυματισμένο, τον λυπήθηκε και αφού τον πλησίασε έδεσε με επιδέσμους τις πληγές του, αφού προηγουμένως τις έπλενε και τις άλειψε με λάδι και κρασί και αφού τον ανέβασε στο ζώο του τον πήγε σε κάποιο χάνι καθυστερώντας το ταξίδι του κατά μια ημέρα.

Την άλλη μέρα το πρωί βγήκε από το μέρος που διανυκτέρευσε και αφού έβγαλε δύο δηνάρια, τα έδωσε στον ξενοδόχο και του είπε: « περιποιήσου τον τραυματισμένο ώστε να γίνει καλά και ό,τι παραπάνω ξοδέψεις όταν επιστρέψω στην πατρίδα μου και περάσω πάλι από δω θα σου εξοφλήσω ».

Εμείς και οι Άλλοι: Αναφορές στην Παραβολή

Απόλυτη και επείγουσα ανάγκη περίθαλψης είχε ο ταξιδιώτης της παραβολής . Είχε περιπέσει σε ληστές που, αφού τον γύμνωσαν από ό,τι κατείχε, τον εγκατέλειψαν πλη-γωμένο και «ημιθανή » . Ευτυχώς που βρέθηκε αυτός ο καλός ξένος, ο Σαμαρείτης, που περνώντας από 'κει τον βοήθησε. Το παράδειγμα του Καλού Σαμαρείτη έχει εμπνεύσει ανά τους αιώνες άτομα και λαούς για να εκδηλώσουν έμπρακτα την αγάπη τους προς το συνάνθρωπο. Έργα φιλανθρωπίας σημαντικότερα και μερικά με διεθνή και παγκόσμια α-πήχηση έχουν στηριχθεί πάνω στο πνεύμα αυτής της συγκινητικής προσφοράς του αλλόφυλου ευεργέτη που τόσα έπραξε για να σώσει τον πληγωμένο και εγκαταλελειμμένο άγνωστο του.

Θα μπορούσαμε ενδεχομένως να βρούμε πολλές ομοιότητες του πληγωμένου της παραβολής με πρόσφυγες και μετανάστες της εποχής μας αλλά και με το συνάνθρωπο μας της διπλανής πόρτας. Αυτοί οι άνθρωποι φτάνοντας πολλές φορές σε κάποιον τόπο, ζη-τούν τη βοήθεια τη συμπόνια, την αγάπη του συνάνθρωπου τους. Εκείνος όμως πολλές φορές την αρνείται, διότι ο εγωκεντρισμός τού έχει διώξει μακριά την έννοια του πλησίον ή την έχει περιορίσει στον ομοϊδεάτη ή στον φίλο ή ευνοϊκά διακείμενο ή ομόδοξο και ομοεθνή. Ο Χριστός όμως κατάργησε τα σύνορα του πλησίον και ως πλησίον θεωρεί κάθε άνθρωπο ανεξάρτητα θέσης, φυλής, εθνικότητας, φύλου, ιδεολογίας, δόγματος. Πλησίον για τον Χριστό είναι ακόμα και ο εχθρός. Ο « πλησίον » που περιμένει τη θαλπωρή της αγάπης μας και την παροχή των υλικών μας μέσων δε βρίσκεται μόνο στη φτωχογειτονιά, στο υγρό υπόγειο, στην ετοιμόρροπη καλύβα. Δε περιμένουν εκεί μόνο την οικονομική μας βοήθεια, ούτε τα παλιά ρούχα των οικείων μας, μα περισσότερο έχουν ανάγκη από την στοργική και αυτοπρόσωπη παρουσία μας στο πλευρό τους. Το πραγματικό μας ενδιαφέ-ρον και η αγάπη μας η ειλικρινής και γνήσια τους ανακουφίζει περισσότερο. Δεν είναι «πλησίον» μόνο αυτός ο φτωχός, ο ρακένδυτος, ο άπορος ο μετανάστης, ο πρόσφυγας ,που οι ανάγκες του βοούν. Υπάρχουν και οι άλλοι που δεν ποθούν τίποτ' άλλο να νιώσουν παρά ότι δεν είναι απόβλητοι της κοινωνίας, ότι έχουν κι αυτοί κάποια αξία, κάποιο δικαίωμα στη ζωή. Πρέπει και αυτοί να νιώσουν ότι κάποιος τους προσέχει, ότι κάποιος είναι πρόθυμος να μελετήσει και να ψάξει να βρει μαζί τους λύση στα προβλήματα που τους απασχολούν. Και ο πιο αντικοινωνικός τύπος και ο εγκληματίας και ο συστηματικά α-νήθικος όταν τον δούμε ως προσωπικότητα, θα νιώσει κάπως διαφορετικά. Θα ξυπνήσει η αυτοπεποίθηση, η αξιοπρέπεια του, θα φιλοτιμηθεί να γίνει κάτι κι αυτός στη ζωή, να α-ποβεί στοιχείο κοινωνικό και δημιουργικό.

Με την παραβολή του « Καλού Σαμαρείτη» ο Χριστός μας δείχνει ότι η αληθινή αγάπη είναι

αυθόρμητη ανιδιοτελής, έμπρακτη, χωρίς φραγμούς. Αγάπη με υπολογισμούς δεν είναι αληθινή αγάπη. Ο Ιερέας και ο Λευίτης, αν είχαν δικά τους οφέλη, ή αν τους έβλεπαν μερικά μάτια για να τους παινέσουν, ασφαλώς θα προσέτρεχαν να βοηθήσουν τον πληγωμένο. Αυτό όμως δεν είναι αγάπη αλλά συμφέρον. Ο πληγωμένος ζει την εγκατά-λειψη των ομοεθνών του, φωνάζει βοήθεια και κανένας δικός του δεν ακούει. Διψάει για αγάπη αληθινή, ανιδιοτελή, γνήσια που να θυσιάζεται χάρη των άλλων κι όχι να θυσιάζει τους άλλους χάρη του εαυτού της. Και να εκείνη την ώρα έρχεται ο Σαμαρείτης, ο οποίος ξεχνά ότι ο πληγωμένος είναι, όχι μόνο ένας εθνολογικά, πολιτιστικά, θρησκευτικά άλλος αλλά μπορεί να βρίσκονται εκεί γύρω ακόμα οι ληστές και προστρέχει να προσφέρει τη βοήθεια του στον πληγωμένο, τον μεταφέρει στο χάνι για να έχει περισσότερη περιποίηση και να 'ναι ασφαλής και δαπανά γι' αυτόν μέρος των χρημάτων του. Ο Σαμαρείτης μας κα-λεί να δίνουμε στους συνανθρώπους μας την καλοσύνη, την αγάπη, τη δικαιοσύνη, την ταπείνωση, τη χαρά, το γέλιο, την ευτυχία, το καλό παράδειγμα. Να δίνουμε τόπο στην οργή, φως στο σκοτάδι, αλήθεια στο ψέμα, ελευθερία στην τυραννία, να δίνουμε χωρίς υπολογισμούς, ιδιοτέλεια και βία. Ο πληγωμένος διψάει για αγάπη, όχι ψεύτικη και συμβα-τική αλλά αληθινή που να θυσιάζει το εγώ για το συνάνθρωπο και αυτήν τη βρήκε στο Σαμαρείτη.

Η αγάπη ορίζει την αληθινή αξία μας. Η ζωή μας αξίζει όσο και η αγάπη μας ούτε γλωσσομάθειες, ούτε επιστήμες, ούτε εξουσίες, ούτε θαύματα έχουν καμία αξία, αν δεν ποτίζονται και δε συνοδεύονται από αληθινή αγάπη όπως αναφέρει ο Απόστολος Παύλος Μόνο η αγάπη προς τον πλησίον μπορεί να ημερεύσει και να σώσει τον κόσμο. Όταν ο άν-θρωπος δε βρίσκει ν' ακουμπήσει κάπου, γίνεται θηρίο. Ο καθένας μας στέκεται άνετα μό-νο εκεί που τον αγαπούν. Η ποιότητα μας δεν κρίνεται από τις θέσεις μας, τα πλούτη μας και το ύψος του τεχνικού πολιτισμού μας, αλλά από τη γνήσια αγάπη προς τους συναν-θρώπους μας. Έχουμε δικαίωμα να διαλέξουμε τις ιδέες των ανθρώπων, όχι όμως και την αγάπη μας προς αυτούς.

Ο Ευαγγελικός Λόγος ως Αφετηρία Διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Μέσα σ' έναν κόσμο που διεθνοποιείται καλείται η εκπαίδευση να μας μάθει να ζούμε αρμονικά, να αναγνωρίζουμε την ετερότητα του «άλλου», να σεβόμαστε τους δια-φορετικούς πολιτισμούς και να συσφίγγουμε τις σχέσεις μας με άτομα – φορείς μιας άλλης κουλτούρας και να διαλεγόμαστε μαζί τους. Διάλογο άνοιξε ο Ιησούς με τη Σαμαρείτιδα, τη Χαναναία, το Ρωμαίο εκατόνταρχο, τους Σαδουκαίους. Μέσα από το διάλογο θα συνα-ντήσουμε τον «άλλον» πολιτισμικά και θα περιορίσουμε τις συγκρούσεις μαζί του. Μία πολιτισμική συνάντηση και αλληλεπίδραση έχει για όλες τις πλευρές νόημα όταν λαμβάνει χώρα στα πλαίσια της ισοτιμίας και αμοιβαιότητας. Για να επιτευχθεί αυτό θα πρέπει τα άτομα και οι κοινωνίες να υπερβούν στερεότυπα, προκαταλήψεις, εθνοκεντρικές στάσεις και συμπεριφορές. Τούτο μπορεί να επιτευχθεί, αν κυριαρχήσει μέσα μας το πνεύμα της αγάπης.

Ο άνθρωπος είναι η κορωνίδα της δημιουργίας, «είναι θεός περιπολών εν σαρκί» κατά την πατερική έκφραση, διότι έχει μέσα του την ίδια την εικόνα του θεού. Έχει πραγματική αξία ο άνθρωπος όταν στη ζωή του βιώνει την αγάπη, τη δικαιοσύνη και την αλήθεια. Η ανθρώπινη ζωή λαμβάνει αξία από το ποσό και την ποιότητα της αρετής που ζούμε. Η αρετή είναι κόσμημα και στολίδι για εκείνους που την ασκούν. Οι αρετές εξαρτώνται η μία από την άλλη σαν να αποτελούν μια πνευματική αλυσίδα. Ο Μακάριος ο Αιγύπτιος γράφει σχετικά: « μία της μιας ήρτηνται: η ευχή από της αγάπης, η αγάπη από της χαράς, η χαρά από της πραότητας, η πραότης από της ταπεινώσεως, η ταπεινώσις από της διακονίας, η διακονία από της ελπίδος, η ελπίς από της πίστεως, η πίστις από της υπακοής, η υπακοή από της απλότητος »(Ελληνική Πατρολογία 34, 764.)¹

Η αγάπη είναι η αλήθεια και η αλήθεια είναι η αγάπη. Όποιος αγαπάει είναι αληθινός. Η ποιότητα μας δεν κρίνεται από τις θέσεις μας, τα πλούτη μας, από το ύψος του τεχνικού πολιτισμού μας αλλά από τη γνήσια αγάπη μας προς τους «Άλλους». Η αξία του ανθρώπου μετριέται από το πνευματικό ήθος. Σ' αυτό το πνευματικό ήθος καλείται ο εκπαιδευτικός να μνήσει το / η μαθητή / τρια. Ως γνωστό κύριο συστατικό και γνώρισμα της παιδείας είναι η γνώση, η οποία καλείται να μορφοποιήσει τον άνθρωπο, να τον αναμορφώσει, να τον μεταμορφώσει, να τον προσδώσει το

¹ Περικοπή από την 40η ομιλία, η οποία αποδίδεται στο Μακάριο τον Αιγύπτιο.

αρχαίο κάλλος και να τον κατα-στήσει «καλόν καγαθόν». Ο Πλάτωνας στο « Μενέξενο » ταυτίζει τη γνώση, την επιστήμη με το ήθος και χαρακτηρίζει τη γνώση που δε στοχεύει στην αρετή « πανουργία κι όχι σοφία ».Αλλά και σύμφωνα με το Ισοκράτη και ολόκληρο σχεδόν τον αρχαίο κόσμο η γνώση, «η μάθηση έχει αξία, όταν μεταπλάθει τις δυνατότητες του ανθρώπου σε δεξιότητες και μαζί με αυτές εμπλουτίζει την αναδυομένη ανθρώπινη προσωπικότητα με ήθος και αρετή »(Χαραλαμπίδης, Β χ.χ, 49..).

Πιστεύουμε ότι σήμερα που οι κοινωνίες έχουν μεταβληθεί σε πολυπολιτισμικές σημαντικό ρόλο έχει να παίξει ο ευαγγελικός λόγος. Η σύγχρονη εκπαίδευση με οδοδείκτη το ευαγγελικό λόγο πρέπει να καταστήσει ικανό/η το/η μαθητή/τρια :

- Να μυηθεί στις θεμελιακές αρχές συμβίωσης και επιβίωσης των ανθρώπων και να το βοηθήσει να καλλιεργήσει πνεύμα έμπρακτης αλληλεγγύης, ειρήνης, δικαιοσύνης, σεβα-σμού της ιδιαιτερότητας του καθενός και συνύπαρξης με το « διαφορετικό ».
- Να εκτιμήσει την αδελφότητα, την ειρήνη και το σεβασμό του περιβάλλοντος ως οικου-μενικές και πανανθρώπινες αξίες.
- Να κατανοήσει ότι είναι ευθύνη όλων μας να ενδιαφερόμαστε και να αγωνιζόμαστε να αλλάξει ριζικά πρώτα ο δικός μας τρόπος ζωής και έπειτα των άλλων και στον αγώνα αυ-τόν θα πρέπει να έχει ως οδηγό τα λόγια του Χριστού: «πάντα ουν όσα αν θέλητε ίνα ποιώ-σι υμίν οι άνθρωποι, ούτω και υμείς ποιείτε αυτοίς ».
- Να αντιληφθεί ότι οι Χριστιανοί αγωνίζονται όχι μόνο για την προσωπική τους αλλαγή αλλά και για τη μεταμόρφωση όλου του κόσμου.
- Να αντιληφθεί ότι δεν πρέπει να περιφρονεί κανέναν στη ζωή αλλά να δείχνει αγάπη κι ενδιαφέρον σε όλους, ιδιαίτερα στους « Άλλους ».
- Να γίνει ικανός/ή να αξιολογεί τον ευαγγελικό λόγο ως παράγοντα βελτίωσης της ζωής των ανθρώπων και επίλυσης κοινωνικών προβλημάτων, ιδιαίτερα του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και του εθνικισμού.
- Να αποκτήσει ανεξάρτητη κριτική σκέψη και ελεύθερη έκφραση.

Ο ευαγγελικός λόγος πρέπει να απευθύνεται σε όλα τα παιδιά που φοιτούν στο ελληνικό σχολείο, όχι ως ένα λόγος κατήχησης στην Ορθόδοξη Πίστη αλλά ως ένας λόγος που θα τα βοηθήσει να γνωρίσουν και να ζήσουν με τους «Άλλους» είτε αυτοί είναι συμ-πατριώτες τους ή «ξένοι». Η UNESCO, η ελληνική παράδοση, αλλά και ο ευαγγελικός λόγος μας παροτρύνουν να παιδαγωγούμε προς την κατεύθυνση της αναγνώρισης της διαφοράς, της ετερότητας του « Άλλου » και να εξασφαλίζουμε την ειρηνική συνύπαρξη ατόμων και λαών εντός του ίδιου γεωγραφικού χώρου. Ο λόγος της αγάπης όπως αυτός προσφέρεται μέσα από τον ευαγγελικό λόγο έρχεται να γίνει μέρος της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης του παιδιού κι ο συνδυασμός κριτικής των σημερινών πολυπολιτισμικών κοινωνιών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Νταγιάκης, Α (2004) Διαπολιτισμικές δραστηριότητες στα πλαίσια του γλωσσικού μαθήματος: η συνάντηση του ελληνικού λαϊκού πολιτισμού με τον πολιτισμό των άλλων στο Γεωργιογιάννη Π (επιμ) Διαπολιτισμική Εκπαίδευση Ελληνικά Ως Δεύτερη ή Ξένη γλώσσα. 6^ο Διεθνές Συνέδριο τόμος ιι, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα .σσ 450-463.

Πετρουλάκης, Ν (1984). Προγράμματα, Εκπαιδευτικοί Στόχοι, Μεθοδολογία, Φελέκη,Αθήνα.
Τρεμπέλα, Π(1982), .Η Καινή Διαθήκη μετά συντόμου ερμηνείας υπό Αδελφότης θεολόγων «Ο Σωτήρ» , Αθήνα

Χαραλαμπίδης, Β. (χ.χ.). Οργάνωση της διδασκαλίας της μάθησης γενικά, χ. ε, Αθήνα.

Χουρδάκης, Α (1995). «Εισαγωγή» στο Μ. Βάμβουκας – Π. Καλογιαννάκη (Επιμ): Η Ευρώπη και η πολιτιστική κληρονομιά: Το παράδειγμα των μύθων του Ορφέα και του Λαβύρινθου, Γρηγόρης, Αθήνα.

Politics (1986) Ideology and popular culture In : Popular culture , Bloocks 5 units 18 – 20